ልዑል እግዚአብሔር፡

እንኳን፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በግርማ መለኮቱ ተገልጾ የታየበትን፡

የደብረ ታቦርን በዓል፥

ዘንድሮም፡ በ፲ሁለት ሺ ስድስተኛው ዓመተ ምሕረት፡

በያለንበት፡ በደኅና አድርሶ፡ በሰላም ለማክበር አበቃን!

\+ \+ \+

የደብረ ታቦር (ቡሔ) በዓል፡

ለእኛ ለኢትዮጵያውያንና ለኢትዮጵያውያት፡ ከታላላቅ በዓሎቻችን፡ አንዱ የኾነው፡ በዓለ ደብረ ታቦር የሚውለው፡ በነሓሴ ፲፫ ቀን በመኾኑ፡ ለጾመ ፍልሰታ ሱባዔ ልዩ ምዕራፍ ኾኖ፡ በታላቅ መንፈሳዊ ተመስጦና ማኅሌት ይከበራል፡፡

ይህ በዓል፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዓጸደ ሥጋ አብረውት ከነበሩት ደቀ መዛሙርቱ መካከል፡ ጴጥሮስንና ያዕቆብን፥ ወንድሙንም ዮሓንስን፥ በዓጸደ ነፍስ ካሉት ባለሟሎቹ ደግሞ፡ ሙሴንና ኤልያስን፡ ከኢየሩሳሌም በስተምሥራቅ በሚገኘው፡ "ታቦር" በተባለው የወይራ ዛፍ ተራራ ላይ አምጥቶ፡ የባሕርይ አምላክነቱን በመግለጥ፡ ታማኞች አገልጋዮቹ፡ ሊያዩ የተመኙትን፡ እንዲያዩ፥ ሊሰሙ የተመኙትንም፡ እንዲሰሙ ያደረገበት፡ ቸርነቱና ኃይሉ የሚዘከርበት ነው፡፡

ይህንም፡ እርሱ፡ ለሕዝቡ፡ በምሳሌ ያስተምራቸው የነበረው፡ ነቢዩ ኢሳይያስ፡ **"እያዩ፡ ስለማያዩ፥ እየሰሙም ስለማይሰሙ፥ ስለማያስተውሉትም"** ወገኖች፡ የተናገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ መኾኑን፡ ጌታችን፡ ለደቀ መዛሙርቱ ጥያቄ፡ መልስ በመስጠት ያስረዳቸው ቃሉ፡ በሥርዓተ ቅዳሴ ጸሎት ላይ ዘወትር ይወሳል፤ ይህም፡ **"የእናንተ ግን፡ ዓይኖቻችሁ ስለሚያዩ፥ ጆሮቻችሁም ስለሚሰሙ፡ ብፁዓን ናቸው፡፡ እውነት እላችኋለሁ! ብዙዎች ነቢያትና ጻድቃን፡ የምታዩትን ሊያዩ ተመኝተው፡ አላዩም፤ የምትሰሙትንም ሊሰሙ ተመኝተው፡ አልሰሙም፡፡"** ሲል፡ ለደቀ መዛሙርቱ የተናገረው ነው፡፡

በዚያ የታቦር ተራራ ላይ የታየውንም ተአምራት፡ እንዲህ የሚለው፡ የምሥራቹ ዜና አጠቃልሎ ይገልጸዋል፡-

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ “ጴጥሮስንና ዮሐንስን፥ ያዕቆብንም ይዞ፡ ሊጸልይ፡ ወደተራራ ወጣ፡፡ ሲጸልይም፡ የፊቱ መልክ ተለወጠ፤ ልብሱም፡ ተብረቅርቆ፡ ነጭ ኾነ፡፡ እነሆም፡ ኹለት ሰዎች፡ እነርሱም፡ ሙሴና ኤልያስ፡ ከእርሱ ጋር ይነጋገሩ ነበር፤ በክብርም ታይተው፡ በኢየሩሳሌም ሊፈጽም ስላለው፡ ስለመውጣቱ ይናገሩ ነበር፡፡

“ነገር ግን፡ ጴጥሮስና ከእርሱ ጋር የነበሩት፡ እንቅልፍ ከበደባቸው፤ ነቅተው ግን፡ ክብሩንና ከእርሱ ጋር ቆመው የነበሩትን ኹለት ሰዎች አዩ፡፡ ከእርሱም ሲለዩ፡ ጴጥሮስ፡ ኢየሱስን፡ 'አቤቱ፥ በዚህ መኾን፡ ለእኛ፡ መልካም ነውና፡ አንድ፡ ለአንተ፥ አንድ፡ ለሙሴ፥ አንድ፡ ለኤልያስ፡ ሦስት ዳሦችን እንሥራ!' አለው፤ የሚናገረውንም አያውቅም ነበር፡፡

“ይህንም ሲናገር፡ ደመና መጣና ጋረዳቸው፤ ወደደመናው ሲገቡ ሣሉም፡ ፈሩ፡፡ ከደመናውም፡ 'የመረጥሁት ልጄ፡ ይህ ነው፤ እርሱን ስሙት!' የሚል ድምፅ መጣ፡፡ ድምፁም ከመጣ በኋላ፡ ኢየሱስ፡ ብቻውን ኾኖ ተገኘ፡፡ እነርሱም፡ ዝም አሉ፤ ካዩትም ነገር፡ በዚያ ወራት፡ ምንም፥ ለማንም አልተናገሩም፡፡" (ማቴ. ፲፫፥ ፲፫-፲፯፡፡ ሉቃ. ፱፥ ፳፰-፴፮፡፡)

ቡሔ፡፡

የደብረ ታቦር በዓል፡ በሕዝባዊው ዘይቤ፡ “ቡሔ” ተብሎ ይከበራል፡፡ በበዓሉ ዋዜማ፡ በየቤቱ፡ ችቦ ከበራ በኋላ፡ ከሠርክ ጀምሮ፡ በምሽቱ ጊዜ፡ ወጣቶች ወንዶች ልጆች፡ በየሠፈራቸው፡ በቡድን፡ በቡድን እየኾኑና በትር በትራቸውን ይዘው፥ ጅራፍ ሠርተው እያጮሁ፥ ለበዓሉ የተለመደውንም፡ *“ቡሔ በሉ! ሆ! ልጆች ኹሉ! ሆ! እዚያ ማዶ፡ ጭስ ይጨሳል! አጋፋሪ፡ ይደግሣል! ያንን ድግሥ፡ ውጬ ውጬ! በድንክ አልጋ፡ ተገልብጬ! ያች ድንክ፡ ዓመለኛ! አላንድ ሰው፡ አታስተኛ!”* የሚለውን የጭፈራ ሆታ፡ በመቀባበል እያሰሙ፡ “*እንኳን አደረሳችሁ!*” ለማለት፡ በመንደራቸው መኖሪያ ቤቶች ኹሉ ይዘዋወራሉ፡፡

በየገቡበት ቤትም፡ ዙሪያውን ከብበው፥ በበትራቸው ወለሉን እየደቁና ከአንዱ የሆታ አውራጅ ጓደኛቸው፡ *“ሆያ ሆዬ! ሆ! የኔ ጌታ! የሰጠኝ ሙክት! መስከረም ጠባ! ያንን ሳነክት! ...“ሆያ ሆዬ! ሆ! የኔ እመቤት! የፈተለችው! የሸረሪት ድር! ያስመሰለችው! ...”* የሚለውን የሆታ ዜማ እየተቀባበሉ፡ የቤቱን አባወራና እመቤት ያሞግሳሉ፡፡

ባለቤቶቹም፡ *"እንኳን አብሮ አደረሰን! ደግሞም፡ ለከርሞ* (ለሚመጣው ዓመት)፡ *እንዲሁ፡ በሰላም ያድርሰን! የዘንድሮውም፡ የቡሔ ዳቧችሁ ይኸውላችሁ!'* ብለው፡ ትኩሱን ሙልሙል የቡሔ ኅብስት አበርክተውላቸውና መርቀዋቸው ያሰናብቷቸዋል፡፡

ልጆቹም፡ ያንን ምርቃትና የቡሔ ዳቦ ተቀብለው፡ *"ዓመት ዐውደ ዓመት፡ ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! የጌታዬ ቤት! ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! የእመቤቴ ቤት! ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! እንደዚሁ እንዳላችሁ! ሆ! አይለያችሁ!"* እያሉ መልካም ምኞታቸውን በመግለጽ እጅ እየነሡ ይወጣሉ፡፡

"ቡሔ" ማለት፡ "ቡሔዬ"፥ ብርሃኔ፥ መብራቴ ማለት ነው፤ በደብረ ታቦር፡ እንደመብረቅ የብልጭታ ብርሃን፡ ቧ ብሎ የተገለጠውን፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን፡ የፊቱን ጸዳል፥ የልብሱንም እንደበረዶ ነጭ መኾን ያስረዳል፤ የችቦው መብራት ምሳሌ፡ ይህ ነው፡፡ ደግሞም፡ በኢትዮጵያኛ፡ "ለከት" ማለት፡ "ታናሽና ሞላላ፡ የሊጥ መፈተኛ፥ ጢብኛ፥ የዳቦ እንጎቻ" ማለት ሲኾን፡ እረኞች፡ "አክሥቴ ቤት፡ አለኝ ለከት!" ከሚሉት ሙልሙል የተነሣ፡ ይኸው "ለከት"፡ "ቡሔ"፡ በግእዝ፡ "ብሖእየ"፡ ማለትም፡ "ቡሖዬ" ተብሎ ስለሚተረጐም፡ የደብረ ታቦር በዓል ዕለት፡ ተቦክቶ የሚጋገረውን ኅብስት ያሳያል።

ስለዚህ፡ "የቡሔ ዳቦ" የሚባለው ኅብስት፡ ባሕርየ መለኮቱን፡ በደብረ ታቦር የገለጠው፡ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ መኾኑን ማስተዋል ይገባል፡፡ (*ያማርኛ መዝገበ ቃላት፤ ደ.ተ.ወ. ገጽ. ፻፷፩።*)

በዘመነ ብሉይ፡ ሙሴ፡ ከባለሟልነቱ የተነሣ፡ "**እባክህ፡ ፊትህን (ክብርህን) አሳየኝ!**" ባለው ጊዜ፡ አምላኩ እግዚአብሔር፡ የሰጠው የተስፋ መልስ፡ "**ሰው፡ አይቶኝ አይድንምና፡ ዛሬ፡ ፊቴን ማየት አይቻልህም፤ የምታይበት ጊዜ ግን ይመጣል!**" የሚል ነበረ፡፡

ያ፡ የተስፋ ቃል ተፈጽሞለት፡ ሙሴ፡ በዚያ ጥያቄው ጊዜ፡ በመለኮትነቱ ባሕርይ ግርማ ሊያየው ያልቻለውን፥ በኋላ ዘመንም፡ "**ይህ ሥጋዬ ነው፤ ብሉት!**" ብሎ፡ ራሱን፡ ኅብስት አድርጎ ያቀረበውን፡ እግዚአብሔር ወልድን፡ በታቦር ተራራ ላይ፡ በሰውነት አካልና ባሕርይ ገዝፎ ሊያየው ችሏል፡፡

የቤተ ክህነታችን ምሁራን፡ በዚህ ረገድ፡ “ገራህተ ሙሴ አንቺ ነሽ!” ማለትም፥ "የሙሴ እርሻ አንቺ ነሽ!" በሚለው፡ በማግሰኞው ውዳሴ ማርያም ትርጓሜያቸው የሚሰጡትን ሓተታ፡ እዚህ ላይ ማውሳቱ አግባብ ይኾናል፤ ይህም፡ እንዲህ የሚል ነው፡-

“ሙሴ፡ ከባለሟልነቱ የተነሣ፡ [ቃሉን እያሰማ የሚያነጋግረውን እግዚአብሔርን፡] 'ባይህ እወድዳለሁ!' አለው።

“እግዚአብሐርም፡ 'የእኔን ፊት አይቶ፡ አንድ ሰዓት መቆም፥ መቆየት የሚቻለው የለም!' አለው፡፡

“ሙሴም፡ 'ካላየሁህማ፡ ለምን፡ ባለሟልህ ተባልሁ?' አለው፡፡

“እግዚአብሔርም፡ 'ፊቴን፡ ከኋላዬ እንጂ፡ ከፊትለፊት አላሳይህም!' [ይህም ማለት፡] ዘር ካልወደቀባት ምድር የበቀለ ስንዴን አምጥተህ ብትሠዋልኝ፡ እታይሃለሁ!' አለው፡፡

“ሙሴ ማለት፡ የዋህ ማለት ነው፡ ለጊዜው በራእይ ሲባክን አድሩዋል፤ ፍጻሜው ግን፡ 'በ[ሰብአዊ] ዘር ከተወለደች፡ ከድንግል፡ ያለ[ሰብአዊ] ዘር ተወልጄ፡ ኋላ፡ በደብረ ታቦር፡ መሥዋዕት ኾኜ በምቀርብበት ጊዜ፡ እታይሃለሁ!' ሲል ነው፡፡ መምህር ኤስድሮስ ግን፡ '[ሙሴ፡ በዐፈር የተሞላ]የብረት መደብ አሠርቶ፡ ውኃ እያጠጣ፡ አሽክሞ፡ ዐርባ ዘመን ዙርዋል!' ብለዋል፡፡”

እንግዴህ፡ ዛሬ፡ በደብረ ታቦር በዓል ዕለት፡ (በቡሔ) ምሽት፡ “የቡሔ ዳቦ” ተብሎ፡ ለሕፃናትና ለወጣቶች፥ ለጎልማሶችም የሚበረከተው ኅብስት፡ የዚህ ምሳሌ ነው፡፡

የወንዶቹ ልጆች የሆታ ጭፈራ የሚያዘክረው፡ ከደስታውና ከድንጋጤው የተነሣ፡ “የሚያደርገውን አያውቅም ነበር!” የተባለውን፡ የቅዱስ ጴጥሮስንና የቀሩትን የኹለቱን ሓዋርያት አድራጎት ሲኾን፥ የችቦው መብራትና የጅራፉ ጩኸት ደግሞ፡ በዚያን ተራራ ላይ፡ ከጋረዳቸው ደመና ውስጥ ብርሃነ መለኮቱን ለመግለጽ ከታየው መብረቃዊ የብልጭልጭታ ብርሃን ጋር ለተሰማው ነጐድጓዳዊ የመለኮት ድምፅ ምሳሌ ነው፡፡ (ዘጸ. ፴፫፥ ፲፪-፳፫፡፡ ማር. ፱፥ ፪-፰፡፡)

+ + +